

Teaching Guide

Identifying Data					2023/24
Subject (*)	Inclusive education and educational psychology practice		Code	652511201	
Study programme	Mestrado Universitario en Psicopedagogía				
Descriptors					
Cycle	Period	Year	Type	Credits	
Official Master's Degree	1st four-month period	First	Obligatory	4.5	
Language	Galician				
Teaching method	Face-to-face				
Prerequisites					
Department	Pedagogía e Didáctica				
Coordinador	Núñez Mayan, María Teresa	E-mail	teresa.nunez.mayan@udc.es		
Lecturers	Núñez Mayan, María Teresa	E-mail	teresa.nunez.mayan@udc.es		
Web					
General description	<p>Nesta materia afóndase no significado da inclusión educativa coma un modo de resposta á diversidade que supera a perspectiva individual na búsqueda dunha resposta pedagóxica orientada á igualdade de oportunidades mediante a posta en práctica da xustiza curricular.</p> <p>Analízanse os modelos teóricos que sustentan as prácticas psicopedagóxicas tradicionais e contrapóñense co modelo social da discapacidade, que analiza os condicionantes políticos, sociais e educativos que fundamentan as diversas interpretacións da acción psicopedagóxica.</p> <p>Traballaránse en consecuencia as estratexias propias dunha práctica psicopedagóxica inclusiva e a súa repercusión nos diversos ámbitos de intervención.</p>				

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A7	Potenciar a xustiza curricular mediante o uso de estratexias didácticas respectuosas coa diversidade social, cultural e ambiental, analizando criticamente a experiencia histórica de exclusión educativa, e elaborando as adaptacións do currículo que garantan unha perspectiva inclusiva da educación
A8	Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.
A12	Comprender a necesidade de incorporar o enfoque de xénero e deseñar propostas de orientación profesional que integren esta dimensión
B2	Aprender a aprender
B4	Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica
B8	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences / results		
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común	AJ8		CC4

Potenciar a xustiza curricular mediante o uso de estratexias didácticas respectuosas coa diversidade social, cultural e ambiental, analizando criticamente a experiencia histórica de exclusión educativa, e elaborando as adaptacións do currículo que garantan unha perspectiva inclusiva da educación	AJ7		
Deseñar, implementar e avaliar prácticas educativas, programas e servizos que dean resposta ás necesidades das persoas, organizacións e colectivos específicos, promovendo a presenza, participación e éxito de todo o alumnado en contornos educativos e sociolaborais.	AJ8		
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida			CC7
Aprender a aprender		BC2	
Capacidade de aplicar coñecementos na práctica psicopedagóxica		BC4	
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional		BC8	
Comprender a necesidade de incorporar o enfoque de xénero e deseñar propostas de orientación profesional que integren esta dimensión	AJ12		

Contents	
Topic	Sub-topic
Xusticia Curricular e inclusión educativa	Factores de desigualdade individual, social e cultural. Acción preventiva e educadora.
Éxito e fracaso escolar	Culturas Silenciadas A construción do éxito e do fracaso escolar A avaliación do éxito e o fracaso escolar: estándares educativos e inclusión. Políticas neoliberais e inclusión educativa
A xénese da anormalidade. Máis alá dos factores psicobiolóxicos	As diferencias de capacidades. A Avaliación das capacidades: A influencia dos factores sociais e culturais nos resultados.
Da segregación á integración educativa: Modelos de atención á diversidade e práctica psicopedagóxica	Os fundamentos do traballo psicopedagóxico na Educación Especial segregada. A Integración escolar como unha crítica práctica da Educación Espeical tradicional. Modelo deficitario de resposta á diversidade e práctica psicopedagóxica asociada
A inclusión educativa como marco do traballo psicopedagóxico	A inclusión: Unha crítica teórico- práctica á Educación Especial Modelo social da discapacidade: Consecuencias na práctica psicopedagóxica Análise da atención á diversidade no sistema educativo como punto de partida para a inclusión. A orientación psicopedagóxica nunha escola inclusiva

Planning				
Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Introductory activities	C4	2	0	2
Oral presentation	A8	4	0	4
Directed discussion	A12 B4 C4	6	6	12

Case study	A7 B2 B4	4	5	9
Seminar	B2 B4	13.5	10	23.5
Workbook	A8 A12 B2 C4	0	30	30
Long answer / essay questions	A8 B2 B8 C7	3	27	30
Personalized attention		2	0	2

(*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Introductory activities	Terán por obxecto indagar sobre os coñecementos previos e a motivación do alumnado sobre a temática de cada unidade ou bloque temático.
Oral presentation	Dos conceptos chave de cada bloque temático e unidade . Da estrutura e organización dos contidos esenciais. Dos casos, informes e textos sobre os que se desenvolverá o traballo grupal e individual.
Directed discussion	Tomando como base as lecturas indicadas no seminario, os casos prácticos estudados ou as indagacións que o alumnado realiza sobre as temáticas previamente fixadas, levarase a cabo unha discusión dirixida que ten como fin construír unha aprendizaxe significativa na que o alumnado revise, cuestione e faga seu o coñecemento.
Case study	Ten por obxecto relacionar o coñecemento teórico e práctico sobre a problemática da inclusión educativa. Permite analizar aspectos de avaliación diagnóstica e detección, tratamento individualizado e adaptacións do curriculum tanto desde unha perspectiva individual como institucional.
Seminar	Será o núcleo principal da actividade presencial. Búscase unha participación informada do alumnado que se documentará previamente seguindo as orientación bibliográficas facilitadas.
Workbook	As lecturas máis esenciais serán facilitadas con antelación á realización de cada sesión. O alumnado orientado pola bibliografía facilitada na materia, complementará estas lecturas coas da súa elección, utilizando bases de datos de calidade contrastada. A lectura é indispensable para propiciar unha discusión académica apropiada ao nivel do mestrado.
Long answer / essay questions	Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Utilízase para a avaliación diagnóstica, formativa e sumativa. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.

Personalized attention	
Methodologies	Description
Long answer / essay questions	Tanto nas sesións de docencia presencial como nas horas destinadas á titoría prestarase ao alumnado a atención personalizada que precise.
Case study	A diferenza de titulacións de acceso ao mestrado, pode dar lugar a que certo alumnado requira unha atención curricular e orientación específicas en determinados temas. Facilitaráselle, nese caso, bibliografía complementaria e adaptaranse as actividades a realizar no seminario, en función das necesidades e intereses. O alumnado matriculado a tempo parcial debe acudir ben sexa presencial ou telemáticamente periódicamente ás titorías onde será asesorado para realizar un seguimento axeitado da materia.

Assessment			
Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification

Long answer / essay questions	A8 B2 B8 C7	<p>Dado que pretendemos favorecer a capacidade de "aprender a aprender", non podemos cair na contradición dunha modalidade de avaliación incoherente coas metas que orientan este proxecto de docéncia. Se pretendemos fomentar a capacidade de reflexión crítica é preciso que as estratéxias e probas de avaliación que promovamos permitan comprobar até que punto se mellorou na capacidade de análise e reflexión crítica sobre as perspectivas teóricas e prácticas que estudamos durante o curso.</p> <p>Xa que logo, a avaliación terá en conta as seguintes cuestións:</p> <p>*** De maneira principal, valorara-se a participación nos debates no seio dos grupos e nos debates abertos sobre as leituras realizadas.</p> <p>** As aportacións documentais e de investigación persoal realizadas durante o seminario</p> <p>* A proba de ensaio sobre a temática abordada na matéria. Este ensaio valorará especialmente a forma de argumentar de xeito coherente e coa adecuada fundamentación sobre un tema amplo, que cruza varios dos núcleos e temas desenvolvidos durante o curso. Para a realización deste ensaio pódese utilizar todo o material bibliográfico de que se dispoña e notas persoais.</p>	60
Seminar	B2 B4	<p>Serán tomadas en conta na avaliación:</p> <p>a)A participación activa do alumnado nos diferentes temas de debate. As aportacións realizadas nas que se pon de manifesto a consulta dos materiais proporcionados ou de pesquisa persoal.</p> <p>b)A elaboración e análise de casos e a aportación creativa e informada na súa análise e nas propostas educativas de acción pedagóxica</p>	40

Assessment comments

O alumnado con recoñecemento oficial de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, deberá acudir a titorías para fixar as sesións interactivas e expositivas nas que poderá estar presente co fin de determinar os traballos sustitutorios, se fose o caso. Nesta titoría será informado do procedemento de avaliación que será o que resulte máis acaído en función da súa presenza/ausencia nas sesións interactivas. De ser o caso, o alumnado poderá realizar individualmente os traballos que substitúen a súa participación no seminario. En calquera caso debe realizar a proba de ensaio. As porcentaxes na avaliación son as mesmas que no grupo xeral. As condicións son idénticas na primeira e segunda oportunidade.

Recoméndase

enviar os traballos telematicamente e, de non ser posible, non utilizar plásticos, elixir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar imprimir borradores.

Débese facer

un uso sustentable dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Débese ter

en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

En xeral, tanto para valorar os traballos, como a participación nos debates e o exame final terase en conta: ? a utilización do coñecemento disponível; ? a comprensión das ideas básicas desenvolvidas; ? o dominio conceptual; ? a elaboración de ideas; ? a capacidade para relacionar ideas; ? a profundidade nas análises e na súa fundamentación; ? a capacidade crítica, e ? o estilo propio e a claridade expositiva de esquemas e do seu desenvolvemento.

Seguirase a normativa universitaria no que respecta á

perspectiva de xénero no desenvolvemento da materia . Recoméndase utilizar linguaxe non sexista nos traballos académicos e citación xusta nas referencias bibliográficas dos mesmos.

Dado que pretendemos favorecer a capacidade de "aprender a aprender", non podemos cair na contradición dunha modalidade de avaliación que contradiga as metas que orientan este proxecto de docencia. Se pretendemos fomentar a capacidade de reflexión crítica é preciso que as estratexias e probas de avaliación que promovamos permitan comprobar até que punto se mellorou na capacidade de análise e reflexión crítica sobre as perspectivas teóricas e prácticas que estudamos durante o curso.

Xa que logo, a avaliación constará das seguintes partes:

*** De maneira principal, valorara-se a participación nos debates no seio dos grupos e nos debates abertos sobre as leituras realizadas.

** A cualidade dos traballos, aportacións e investigación das prácticas.

* Proba de ensaio sobre a temática abordada na materia. Este ensaio valorará especialmente a forma de argumentar de xeito coherente e coa adecuada fundamentación sobre un tema amplo, que cruza varios dos núcleos e temas desenvolvidos durante o curso. Para a realización deste ensaio pódese utilizar todo o material bibliográfico de que se dispoña e notas persoais.

En xeral, tanto para valorar os traballos, como a participación nos debates e o

exame final terei en conta:

- .
- a utilización do coñecemento dispoñíbel;
- .
- a comprensión das ideas básicas desenvolvidas;
- .
- o dominio conceptual;
- .
- a elaboración de ideas;
- .
- a capacidade para relacionar ideas;
- .
- a profundidade nas análises e na súa fundamentación;
- .
- a capacidade crítica, e
- .
- o estilo propio e a claridade expositiva de esquemas e do seu desenvolvemento.

Sources of information

Basic	Sources of information
	<ul style="list-style-type: none">- AINSCOW, Mel (2000). Funcionamiento de las aulas inclusivas. Madrid. Narcea- BARTON, Len (Comp.) (1998). Discapacidad y sociedad. Madrid. Morata - Fundación Paideia- DADZIE, Stella (2004). Herramientas contra el racismo en las aulas. Madrid. Morata- DUBET, François (2005). La escuela de las oportunidades ¿Qué es una escuela justa?. . Barcelona. Gedisa- FRANKLIN, Barry (1996). Interpretación de la discapacidad. . Madrid. Pomares- GIMENO SACRISTÁN, José (Comp.) (2010). Saberes e incertidumbres sobre el currículum. Madrid. Morata- MORRIS, Jenny (1996). Encuentros con desconocidas. Madrid. Narcea.- NÚÑEZ MAYÁN, Mª Teresa (2006). Da segregación á inclusión Educativa. Santiago. Laivento- SLEE, Roger (2012). Una escuela extraordinaria. Exclusión, escolarización y educación inclusiva. Madrid. Morata- TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2012). Justicia curricular. El caballo de Troya de la cultura escolar. Madrid. Morata, 2ª edic- BARTON, Len (2008). Superar las barreras de la discapacidad.- VLACHOU, Anastasia (1999). Camino hacia una educación inclusiva. Madrid. La Muralla.- CALDERÓN, I. y HABEGGER, S. (2012). Educación, Hándicap e inclusión. Octaedro- CERMI (2016). Derechos Humanos y Discapacidad. Madrid. CINCA- LEÓN, G. Y SOLA, T. (2018). Liderando investigación y prácticas inclusivas. Granada. Ed. Universtitaria- ECHEITA, G. (2017). Educación Inclusiva: Sonrisas y lágrimas. Aula Abierta, nº 46- SKLIAR ,C. (2017). Pedagogías de las diferencias. Noveduc. Praxis Educativa- ECHEITA, G. et al (2011). Orientación Educativa y atención a la diversidad e inclusión educativa. Graó

Complementary

- ADORNO, Theodor W. (1998). Educación para la emancipación. Madrid. Morata
- APPLE, Michael W.; AU, Wayne e GANDIN, Luís A. (Comps.) (2011). Educação crítica. Análise internacional. Porto Alegre, Brasil. Artmed
- APPLE, Michael W. e BEANE, James A. (Comps.) (2005). Escuelas democráticas. Madrid. Morata, 4ª ed
- AYERS, William e ALEXANDER-TANNER, Ryan (2013). Enseñar, un viaje en cómic. Madrid. Morata
- ARNOT, Madeleine (2009). Coeducando para una ciudadanía en igualdad. Madrid. Morata
- BAUMAN, Zygmunt (2007). Los retos de la educación en la modernidad líquida.. Barcelona. Gedisa
- CONNELL, R. W. (2006). Escuelas y justicia social. Madrid. Morata, 3ª ed
- EPSTEIN, Debbie e JOHNSON, Richard (2000). Sexualidades e institución escolar. Madrid. Morata - Fundación Paideia
- FOUCAULT, Michel (1982). Vigilar y castigar. Madrid. Siglo XXI, 3ª ed.
- FRASER, Nancy (2008). Escalas de justicia. Barcelona. Herder
- FRASER, Nancy e HONNETH, Axel (2006). ¿Redistribución o reconocimiento?. Un debate político-filosófico. Madrid. Morata - Fundación Paideia
- FREIRE, Paulo (1993). Pedagogía de la esperanza. México. Siglo XXI
- GIMENO SACRISTÁN, José (2012). En busca del sentido de la educación. Madrid. Morata
- GARDNER, Howard (1993). La educación de la mente y el conocimiento de la disciplinas. Lo que todos los estudiantes deberían comprender. Barcelona. Paidós
- GIMENO SACRISTÁN, José (2003). El alumno como invención. Madrid. Morata
- GIROUX, Henry A (2003). La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural. Madrid. Morata
- GOULD, Stephen (1981). La falsa medida del hombre. Antoni Bosch editor
- GUTMANN, Amy (2001). La educación democrática: una teoría política de la educación. Barcelona. Paidós
- HABERMAS, Jürgen (1999). La inclusión del otro. Estudios de teoría política. Barcelona. Paidós
- KINCHELOE, Joe L. e STEINBERG, Shirley R. (1999). Repensar el multiculturalismo. Barcelona. Octaedro
- KYMLICKA, Will (2009). Las odiseas multiculturales. Las nuevas políticas internacionales de la diversidad. Barcelona. Paidós
- LÓPEZ SÁNCHEZ, Félix (2009). Las emociones en la educación. Madrid. Morata
- LYNCH, Katherleen; BAKER, John e LYONS, Maureen (2014). Igualdad afectiva: amor, cuidado y justicia. Madrid. Morata -Fundación Paideia
- MCCARTHY, Cameron (1994). Racismo y educación. Madrid. Morata -Fundación Paideia
- NUSSBAUM, Martha C (2007). Las fronteras de la justicia. Consideraciones sobre la exclusión. Barcelona. Paidós
- NUSSBAUM, Martha C. (2012). Crear capacidades. Propuesta para el desarrollo humano. Barcelona. Paidós
- PARASKEVA, João (2006). Currículo e Multiculturalismo. Lisboa. Pedago
- RUDDUCK, Jean e FLUTTER, Julia (2007). Cómo mejorar tu centro escolar dando la voz al alumnado. Madrid. Morata
- SPIVAK, Gayatri Chakravorty (2009). ¿Pueden hablar los subalternos? . Barcelona. Museu d'Art Contemporari
- STEINBERG, Shirley R. e KINCHELOE, Joe L. (2000). Cultura infantil y multinacionales. Madrid. Morata
- STOBART, Gordon (2010). Tiempos de pruebas: Los usos y abusos de la evaluación. Madrid. Morata
- TOMLINSON, Carol Ann (2005). Estrategias para trabajar con la diversidad en el aula. Barcelona. Paidós
- TORRES SANTOMÉ, Jurjo (2008). Multiculturalismo Anti-Racista. Porto. Profedições
- WRIGLEY, Terry (2007). Escuelas para la esperanza. Una nueva agenda hacia la renovación. Madrid. Morata
- ZIZEK, Slavoj (2007). En defensa de la intolerancia. Madrid. Sequitur
- (). .
- TORRES, J. (2017). Políticas educativas y construcción de personalidades neoliberales y colonialistas. Ediciones Morata
- NÚÑEZ, M.T (2019). El estancamiento de la educación Inclusiva. Revista de Educación Inclusiva, 12, 1pp.67-96
- PARRILLA, A. SUSINOS, T. , GALLEGO, C. Y MARTÍNEZ, B. (2017). Revisando críticamente cómo investigamos en educación inclusiva. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, vol 35 (3)
- SLEE, R. (2012). La escuela extraordinaria. Ediciones Morata

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria incorporárase a perspectiva de xénero. Traballárase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influírse na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

(*The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.